

"בפרי הארץ"

"פרישת וירא"

"וַיִּטַע אֱשֶׁל בְּבֶאֱרָ שֶׁבַע וַיִּקְרָא שְׁמֵם בְּשֵׁם יִקְוָה אֶל עוֹלָם"

שומר טוב: אילולי שקינא אברהם לא היה קונה שמים וארץ. ואימתי קינא? כשאמר למלכי צדק: כיצד יצאת מן התיבה? אמר לו: בצדקה שהיינו עושים שם. אמר לו: וכי מה צדקה היה לכם לעשות בתיבה? וכי עניים היו שם? והלא לא היו שם אלא נח ובניו, ועם מי הייתם עושים צדקה? אמר לו: עם הבהמה וחיה ועוף, לא היינו ישנים אלא נותנים היינו לפני זה ולפני זה כל הלילה. אותה שעה אמר אברהם: ומה אלו, אילולי שעשו צדקה עם בהמה וחיה ועוף לא היו יוצאים, וכיון שעשו צדקה יצאו - ואני אם אעשה צדקה עם בני אדם שהם בצלמו של הקדוש ברוך הוא, על אחת כמה וכמה! אותה שעה (בראשית כא לג): "ויטע אשל בבאר שבע". אכילה שתיה לוויה. ועל דרך זו ירבה אדם קנאה.

אורחות צדיקים (שער הנדיבות) ויש שלושה מיני נדיבות: האחד, נדיבות בממון, השני, נדיבות בגוף, השלישי, נדיבות בחכמה. ואלו השלושה היו באברהם אבינו: היה נדיב בממון - דכתיב (בראשית כא לג): "ויטע אשל". נדיב בגופו - שהציל לוט בן אחיו ונלחם עבורו. נדיב בחכמתו - כי לימד כל העם דרך הישר עד שנתגירו, דכתיב (בראשית יב ה): "ואת הנפש אשר עשו בחרן". וזאת המידה היא משובחת מאד, מפני שבה האדם מתכבד, דכתיב (משלי יט ו): "רבים יחלו פני נדיב". ודבריו נשמעים כשהוא מוכיח בני האדם לשוב לעבודת הבורא, יתברך. אם הוא צריך לעזרה - הכל יעזרוהו, והכל בשלום עמו.

מסכתות קטנות: (מסכת אבות דרבי נתן פרק ז') "ויהיו עניים בני ביתך" ולא בני ביתך ממש אלא שיהיו עניים משיחין מה שאוכלים ושותים בתוך ביתך כדרך שהיו עניים משיחין מה שאוכלין ושותין בתוך ביתו של איוב וכשנפגשו זה בזה אמר אחד לחבירו מאין אתה בא מתוך ביתו של איוב ולאן אתה הולך לביתו של איוב. וכשבא עליו ההוא פורענות גדול אמר לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם לא הייתי מאכיל רעבים ומשקה צמאים שנאמר ואוכל פתי לבדי ולא אכל יתום ממנה (איוב ל"א י"ז) ולא הייתי מלביש ערומים שנאמר ומגז כבשי יתחמם (שם שם כ'). אעפ"כ א"ל הקדוש ברוך הוא לאיוב **איוב עדיין לא הגעת לחצי שיעור של אברהם**. אתה יושב ושוהה בתוך ביתך ואורחין נכנסים אצלך את שדרכו לאכול פת חטים האכלתו פת חטים את שדרכו לאכול בשר האכלתו בשר את שדרכו לשתות יין השקיתו יין.

אבל אברהם לא עשה כן אלא יוצא ומהדר בעולם וכשימצא אורחין מכניסן בתוך ביתו את שאין דרכו לאכול פת חטין האכילהו פת חטין את שאין דרכו לאכול בשר האכילהו בשר ואת שאין דרכו לשתות יין השקהו יין. ולא עוד אלא עמד ובנה פלטרין גדולים על הדרכים והניח [שם] מאכל ומשקה וכל הבא ונכנס אכל ושתה וברך לשמים לפיכך נעשית לו נחת רוח. וכל שהפה שואל מצוי בתוך ביתו של אברהם שנאמר "ויטע אשל בבאר שבע".

כתר יונתן: ויטע פרדס בבאר של שבע כבשות והתקין בתוכו מאכל ומשקה לעוברים ולשבים והיה מכריז עליהם שם הודו והאמינו בשם מאמרו של "אלהי העולם.

ועוד מעניין זה כתב הגור אריה: תמוה מה נפקא לי מיניה אם פרדס היה או היה פונדק?

ויש לפרש כי יסוד נטיעת החכמה נקרא 'פרדס' (ר' חגיגה יד ע"ב), כי כמו שהפרדס יש בו נטיעות, והנטיעות מוציאים פרי, כך היה אברהם נוטע נטיעות המושכלות שראוי לקרותן 'נטיעה', כי כמו שנטיעה היא נטיעה חזקה בארץ - כך מושכל המציאות הם נטועים חזקים, שהם קיימים אמתיים. ומן מושכל הנמצאות אשר הם נטיעות חזקות ראשונות לשכל - הם עושים פרי להוציא מושכלות שניות ממנו, וזהו שנטע אברהם, שהיה עורך ומסדר סדר החכמה - שרשים אמתיים בהקדמות חזקות, שהכל היו מודים בהן, וממנו היה מוציא פירות. כאשר היה אחד רוצה לדעת שום השגה - היה מביא לו מן הפרדס הזה, שהיו בו שרשי חכמות. והפרי הוא התולדה המתחייב מן החכמות, ולפיכך קאמר במדרש רבות (ב"ר נד, ו) שנטע פרדס שקרא "אשל", כלומר 'שאל מה שתשאל, ענבים תאנים רימונים'. והכוונה בזה - כל המושכל וכל השגה שהיה רוצה - היה מביא לו מן הפרדס הזה, והוא מן שרשי החכמות אשר נטע:

ומאן דאמר 'פונדק' רוצה לומר כי לא היה עיקר אברהם ללמוד חכמות לבני אדם, אלא היה מלמד להם המעשים הרצויים אצל השם יתברך והיה מגייר אותם והכניסם תחת כנפי השכינה (רש"י לעיל יב, ה), והכניס כל עוברים ושבים בעולם (סוטה י ע"ב), והיה מלמד אותם דרכיהם. כי לדעת הראשון לא היה מלמד אברהם רק לחכמים, וזה סובר לא כן, אלא כל עוברים - גדולים וקטנים היה מקבל, ומכניסם תחת כנפי השכינה, והיה מלמד אותם המעשים אשר יעשו.

למדנו כאן: שהכנסת אורחים אמיתית היא מלוות עם אמונה (תורת חסד) היינו לתת חסד בשלמות הדרך היא גם בגשם וגם ברוח.

סג "מפרי הארץ"

הלכה

אורז זויים

א' בירך על כוס מיץ תפוחים שהכל ונמצא שהוא מים?

תשובה: יצא, {סימן רח'}

ב' כלי העומד לסחורה הוי מוקצה אם באמצע השבת נמלך ורוצה להשתמש בה האם מותר או כיון דהוי מוקצה לבין השמשות הוי מוקצה לכל השבת?

תשובה: מותר בטלטול {עיין רעק"א שח' על השו"ע}

זויין בשיפוט

א' רטיבות בתקרה מי צריך לתקן?

תשובה: אם זה נובע מהביוב מוטל על הדייר העליון אבל אם הרטיבות מחמת צינור המים י"א שאי אפשר לחייב את העליון והמנהג לחייבו {סימן קנה'}

ב' מדין מה יתחייב אדם שמשך כסא מחברו הבא לשבת?

תשובה: מדין בור {עיין סימן רי'}

אבן העזר

א' האם לב' אחים ללכת למקווה?

תשובה: אסור {רמ"א סימן כג' סו' סעיף ו' ופתחי תשובה סק' ה'}

ב' מטפלת שמת בעלה האם יכולה להמשיך בעבודתה?

תשובה: ילדים מגיל שלוש אפשר פחות אסור. {החשש יחוד עם הוריהם} {סימן כב' סעיף כ'}

יורה דעה

א' גביע כסף ותחתית האם צריכים טבילה?

תשובה: הגביע כסף טהור מיוצר בארץ בדרך כלל ופטור אבל אם הוא ציפוי מיוצר בחו"ל וחייב טבילה והתחתית לא צריכה טבילה {עיין סימן שכ'}

ב' נסע באוטובוס והניח קרטון עופות בתא המטען האם העופות מותרים?

תשובה: אם היו בלא ב' קשרים הוי בשר שנתעלם מן העין. {עיין ירה דעה סימן סד'}

"שאל מה תשא"

מדרש רבה: {פרשה נד סימן ו'} ויטע אשל בבאר שבע וגו', רבי יהודה ורבי נחמיה, רבי יהודה אמר אשל פרדס, שאל מה תשאל תאנים וענבים, ר' נחמיה אמר אשל פונדיק שאל מה תשאל, עיגולא, קופר, חמר, ביעין.

אמר הגור אריה: שזהו שאמר 'שאל מה תשאל בשר חמרא'. ונקראו 'בשר ויין', שהמעשים הטובים אשר יעשה האדם הוא חיות וקיום הנפש, כמו שהבשר והיין הוא פרנסת וקיום הגוף. ודווקא נקט 'בשר ויין' לפי "שהבשר והיין" נעשים על ידי מעשה. לא כמו "התאנים והענבים" שגדלו מעצמם "ואין בהם מעשה". כך החכמות - כאשר יש לו הקדמות אמיתות מתחייבים לו גם כן תולדות אמיתות, שהם פרי הקדמות, לכך נקראו 'תאנים וענבים'. אבל המעשים הטובים נקראים 'בשר ויין', שאלו מפרנסים הגוף על ידי מעשה, שצריך לתקן בידי אדם.

ועוד ראוי להיות המעשים נקראים 'בשר ויין' שהם מפרנסים הגוף ונותנים לו פרנסה, וכן המעשים הם אשר יעשה האדם וחי בהם (ויקרא יח' - ה'). אבל התאנים והענבים שהם באים לקנוח סעודה ואינם עיקר סעודת האדם אשר יחיה עליו, כך החכמות שהם טובים אבל אינם אשר יחיה בהם, כי אם על ידי המעשים הטובים שבהם יחיה לעולם.